

MŮŽE ZA NEDOSTATEK SESTER JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ?

Zdravotnické školy protestují proti změně zákona

Před více než deseti roky zdravotnické školy absolvovaly bolestivou transformaci: kvůli pravidlům Evropské unie tehdy například přešla kvalifikační příprava sester do terciáru. Dnes, kdy se celý systém konečně stabilizoval, zvažují někteří poslanci jeho likvidaci a návrat k původnímu modelu.

Místo vládného přijetí poslanecký návrh vyvolal na většině zdravotnických škol doslova zděšení. Je pravdou, že v Česku dnes chybí zhruba 600 všeobecných sester, které utíkají kvůli mizerným platům z profese anebo do nemocnic za hranice, což je vážný problém, který se řeší až na vládní úrovni. Podle Asociace zdravotnických škol však není cestou změna v jejich vzdělávání. Dokonce si to myslí i donedávna největší odpůrce zdravotnických škol, Česká asociace sester (ČAS), která v dlouholetém sporu o to, jestli se mají sestry vzdělávat jen na vysokých, nebo – jako v současnosti – i na vyšších odborných školách, stála na straně univerzit. Až teprve nedávno se podařilo dojít v tomto sporu k rozumnému konsenzu, tedy k zachování současné dvoukolejnosti přípravy, protože se konečně přišlo na to, že na jedné straně profesní a na druhé akademický důraz na vzdělávání sester zaměstnavatelé kvitují a nečiní jim problém. Období relativního klidu ale, zdá se, skončilo.

Model 4 + 1

Podle několik měsíců starého poslaneckého návrhu by se základní vzdělávání sester mělo vrátit na střední školu. Dnes je sice hlavním středoškolským oborem Zdravotnický asistent, ale jeho nevýhodou je to, že produkuje absolventy, kteří v nemocnicích musejí pracovat vždy pod dohledem – lékaře nebo kvalifikované všeobecné sestry. To mnohé z nich samozřejmě od práce ve zdravotnictví odradí, což je vzhledem k nedostatku zdravotníků nepříjemné. Nicméně autoři návrhu novely tuto svízleš řeší hodně přímočarým způsobem – z asistentů prostě udělají zdravotní sestry. A protože není možné jednoduše obejít regule EU, které hovoří především o počtu hodin praxe a odborné teorie, kterými musí všeobecná sestra projít, poslanci navrhují čtyřleté studium doplnit jednoroční nástavbou, která by byla dostačující podmínkou pro to, aby mohl absolvent takového studia pracovat samostatně, tedy bez dozoru. Vyšším a vy-

sokým školám, které momentálně tvoří páteř kvalifikační přípravy nelékařských profesí, by zbyla role pouhého poskytovatele specializačních studií.

Pro ČAS jde o nepřijatelný návrh. „Diskutovaný systém 4 + 1 je krokem zpět do minulosti. Naprostá většina rozvinutých zemí již vzdělávání sester na středoškolské úrovni opustila a vnímá je jako zastaralé. Nově navrhovaný systém nepodpoří profesní růst a rozšíření odborných kompetencí sester... Rozhodně nelze předpokládat, že absolventi studia 4 + 1 získají v jednom školním roce navíc takové znalosti a dovednosti, které výrazně rozšíří jejich kompetence. V některých zdra-

votnických zařízeních pracují již dnes týmy zdravotníků, které jsou sestaveny tak, aby bylo zajištěno efektivní uspokojení potřeb pacientů. Tým vede sestra specialista, vedoucí směny nebo staniční sestra, která plní i odborný dohled nad zdravotnickým asistentem, ošetřovatelkou a sanitářem. Každý z těchto zdravotnických pracovníků má svou roli a plní důležité úkoly. Tým dále tvoří všeobecné sestry, které pracují samostatně, i ty, které ještě neziskaly registraci a pracují pod odborným dohledem. Pokud vložíme do systému další profesi se vzděláním 4 + 1, bude systém ještě složitější než dosud a vznikne ještě větší zmatek v kompetencích, protože takový pracovník bude mít polovinu kompetencí všeobecné sestry a druhou polovinu zdravotnického asistenta,“ stojí ve stanovisku prezidia ČAS.

Problém prý není ve způsobu vzdělávání, ale v penězích. „Nedostatek sester nastal v ČR naposledy v roce 2008 a ČAS se už tehdy zasazovala o zlepšení jejich platových a dalších podmínek. V té době se podařilo zvýšit sestrám platy, což v kombinaci s dalšími faktory tehdejší nedostatek sester vyřešilo.“

Zavedme Praktickou sestru

Asociace zdravotnických škol se podle slov svého předsedy Karla Štixe shoduje se stanoviskem ČAS a zástupců vysokých škol v tom, že zdravotnictví může zachránit jen výrazné zvýšení mezd. „A tím i prestiže sester a vytvoření důstojných pracovních podmínek nelékařských profesí – pokud nebudou mít po maturitě dostačující kompetence k výkonu povolání, nebudou mít motivaci do zdravotnictví vůbec nastupovat,“ uvedl pro UN K. Štix.

Nedávna valná hromada asociace proto přijala stanovisko, v němž odmítá model 4 + 1 jako návrat před rok 2004, a naopak navrhuje zachovat obor Zdravotnický asistent na středních školách pod novým názvem Praktická sestra. Absolventovi tohoto oboru by zůstaly dosavadní kompetence, ovšem s tím, že bude moci pracovat po půlročním adaptačním období samostatně. Současné zdravotnické školy navrhuji zachovat obor Diplomovaná všeobecná sestra na VOŠ ve stávající podobě, poněvadž je „vyhovující z hlediska kompetencí, je praxi žádaný, absolventi do praxe nastupují a odpovídá evropským směrnici“.